

12. Zeker zijn van je behoud

Geloofszekerheid heb je als je van jezelf weet dat je behouden bent.

In dit hoofdstuk wordt eerst uiteengezet wat de Bijbel over geloofszekerheid zegt en daarna wordt het probleem dat het calvinisme met geloofszekerheid heeft, besproken.

12.1. De Bijbel over geloofszekerheid

Het is Gods bedoeling dat we geloofszekerheid hebben

*"En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet. Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon Gods, **opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt.**" (1 Johannes 5:11-13)*

Johannes schreef met het doel dat zijn lezers zouden weten dat ze eeuwig leven hadden ontvangen: *"dit heb ik u geschreven, die gelooft .... opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt"*

Geloofszekerheid is de normale situatie binnen de gemeente van Jezus Christus

De apostelen doen in hun brieven aan de gemeente niet aan "onderscheidend" prediken. Ze gaan er vanuit dat al de geadresseerden behouden zijn. Neem bijvoorbeeld de brief aan de Filippenzen. Paulus gaat er simpelweg van uit dat God een goed werk in hen is begonnen.

*"Hiervan toch ben ik ten volle overtuigd dat Hij, die **in u** een goed werk is begonnen, dit ten einde toe zal voortzetten, tot de dag van Christus Jezus" (Filippenzen 1:6).*

We moeten wel bedenken dat ieder die in de tijd van het Nieuwe Testament lid was van een plaatselijke gemeente, dat was geworden door een besliste en persoonlijke belijdenis van Jezus als Heer in de waterdoop. Daarom ging Paulus er in zijn brieven aan plaatselijke gemeenten van uit dat zijn lezers ware gelovigen waren.

Het is zeer simpel

De Bijbel zegt: *"Wie gelooft heeft eeuwig leven"* (Johannes 6:47, 5:24, 3:36). Ik geloof, dus heb ik eeuwig leven. En *"Wie de Zoon heeft, heeft het leven, wie de Zoon niet heeft, heeft het leven niet"* (1 Johannes 5:12). Ik heb de Zoon, dus heb ik het leven.

Hoe kom je aan de Zoon? Door Hem in geloof aan te nemen (Johannes 1:12). Door Hem uit te nodigen je leven binnen te komen. Jezus zegt: *"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij."* (Openbaring 3:20). Jezus komt binnen als je de deur voor Hem opent, als je Hem aanneemt. Zie hoofdstuk 9.

Als iemand Jezus uitnodigt om zijn leven binnen te komen, dan komt Hij ook. Want Hij heeft gezegd dat Hij dat zal doen: *"indien iemand ... de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen".* Als we Jezus uitgenodigd hebben ons leven binnen te komen, dan is Hij er ook. Dat weten we, niet op grond van gevoelens of ervaringen, maar op grond van Gods belofte: *"Als jij opent dan kom Ik naar binnen"*.

Als iemand de naam des Heren aanroept dan wordt hij behouden. *"want al wie de naam des Heren aanroept, zal behouden worden"* (Romeinen 10:13).

Ons geloof is gebaseerd op het geschreven woord van God. Op de beloften uit Gods woord. *"dit heb ik u **geschreven** ... opdat gij weet dat gij eeuwig leven hebt"* (1 Johannes 5:13)

Zie het hoofdstuk 9, het hoofdstuk over geloof en bekering.

De grond voor onze zekerheid van behoud

De basis voor onze geloofszekerheid zijn de feiten en de beloften uit Gods woord.

De feiten

De Bijbel verklaart dat Jezus voor alle mensen is gestorven (Zie hoofdstuk 5). Dus ook voor mij. Dat is een feit, zo is het, dat zegt de Bijbel. Jezus is het Lam van God dat de zonde der wereld wegneemt (Johannes 1:29).

We lezen ook dat God alle mensen het heil aanbiedt (Openbaring 22:17). Hij roept allen op zich te bekeren. God heeft ons in de Bijbel schriftelijk uitgenodigd. Ook dat is een feit.

Op grond van deze feiten uit de Bijbel weten we: het is voor ieder mens en iedereen mag komen, het is ook voor mij.

De beloften

+ *"Wie tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen"* (Johannes 6:37)

Jezus wijst niemand af die tot Hem komt

+ *"Al wie de naam des Heren aanroept zal behouden worden"* (Romeinen 10:13)

Als je de naam van Jezus aanroept dan zul je behouden worden. Dat geldt voor ieder mens, let op het *"al wie"*.

+ *"Zie, Ik sta aan de deur en Ik klop. Indien iemand naar mijn stem hoort en de deur opent, Ik zal bij hem binnenkomen en maaltijd met hem houden en hij met Mij."* (Openbaring 3:20)

Als jij Jezus uitnodigt je leven binnen te komen als Verlosser en Heer, dan komt Hij ook. Als jij de deur opent dan komt Jezus binnen.

De basis voor geloofszekerheid ligt niet in onszelf maar in het werk van Christus.

Hij is gestorven voor alle mensen, dus ook voor mij. Dat geloof ik, daar stel ik mijn vertrouwen op. Daar leun ik op. Daar dank ik God voor. Daar ga ik in het geloof opstaan.

En de basis voor geloofszekerheid ligt in de uitnodiging van God. God biedt elke mens het behoud aan. *"Komt allen tot mij ... en neemt mijn juk op u."* (Mattheus 11:28,29), *"En wie dorst heeft, kome, en wie wil, neme het water des levens om niet"* (Openbaring 22:17). Jezus nodigt me uit. Ik ben tot Hem gekomen en ik weet op grond van zijn belofte dat Hij me ontvangen heeft.

Wanneer kun je zekerheid hebben?

(1) Je hebt zekerheid dat je een kind van God bent, omdat je het goede hebt gedaan

Je hebt jezelf aan Jezus toevertrouwd. (Johannes 1:12, Openbaring 3:20, Mattheus 11:28 , Handelingen 16:31, enzovoorts). Zie hoofdstuk 9, over geloof en bekering.

(2) Je hebt zekerheid van behoud, omdat je op dit moment het goede doet

Je vertrouwt op het offer van Jezus dat Hij gebracht heeft voor de zonden. *"Zie het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt", "en Hij is een verzoening voor onze zonden en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld."* (Johannes 1:29, 1 Johannes 2:2). De zonde der wereld, dus ook jouw zonden (Zie hoofdstuk 5). Je gelooft dat dit waar is en daar vertrouwt je op. Daar ga je in geloof op staan: "Dank uw wel Heer dat uw Zoon ook een verzoening is voor mijn zonden."

"Wie gelooft heeft eeuwig leven" (Johannes 6:47, 5:24, 3:36). Ik geloof, dus heb ik eeuwig leven.

(3) En er is een begin van gehoorzaamheid in je leven

Naast wat hierboven onder (1) en (2) is gezegd, is er ook een begin van gehoorzaamheid in je leven. Als je, je geloof op Jezus hebt gesteld, als je Jezus hebt aangenomen dan gaan er dingen veranderen in je leven. Als dat niet het geval is, dan is er iets mis met je geloof. Zie hoofdstuk 9, punt 9.3, daar wordt het verschil tussen dood en levend geloof uitgelegd.

Samenvattend. Ik weet dat ik behouden ben want ik doe het goede, ik vertrouw op het offer van Christus. En ik heb het goede gedaan, ik ben ingegaan op Gods aanbod. Ik heb me bekeerd, ik heb Jezus aangenomen. Daarom weet ik zeker dat ik behouden ben. Prijst de Heer!

"En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet.

Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon Gods, opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt." (1 Johannes 5:11-13)

De Bijbel spreekt ook over het getuigenis van Gods Geest.

Op het moment dat we ons vertrouwen op Jezus stellen komt de Heilige Geest in ons wonen. We ontvangen de Geest van het zoonschap door welke wij roepen: Abba, Vader (Romeinen 8:15). Gods Geest getuigt met onze geest dat we kinderen van Hem zijn. Je hart gaat uit naar God, er is een dorst naar God en een honger naar Gods woord en de gemeenschap met Hem.

Het getuigenis van Gods Geest kan niet de basis zijn voor onze geloofszekerheid, omdat het getuigenis niet altijd even krachtig is. Soms lijkt het wel weg te zijn, als we bijvoorbeeld fysiek of emotioneel uitgeput zijn. Of als we lijden aan een depressie¹. Of als we niet vervuld zijn met Gods Geest. De kracht van het innerlijke getuigenis hangt in grote mate af van onze wandel in geloof en gehoorzaamheid. Als we niet met ons gehele hart voor Jezus leven, als er onbeleden zonde is, als we in eigen kracht voor God proberen te leven in plaats van door geloof te wandelen en als we het contact met Hem onvoldoende onderhouden, dan zijn we niet vervuld met Gods Geest. Of we God ervaren, hangt voor een belangrijk deel af van de mate waarin we vervuld zijn met Gods Geest². Christenen die voor hun heilszekerheid voornamelijk steunen op het innerlijke getuigenis van Gods Geest, twijfelen daarom meestal voortdurend aan hun behoud, want als het gevoel weg is dan twijfelen ze er aan of ze wel een kind van God zijn. Dan leven ze "in het gemis." Maar ook als het gevoel bij tijden weg is, moeten we in geloof blijven staan op de feiten en de beloften uit Gods woord³.

Aangevochten geloofszekerheid

Onze geloofszekerheid kan aangevochten worden, maar ook dan moeten we blijven staan op het Woord van God. Lees bijvoorbeeld Johannes 6:47: "*wie geloof, heeft eeuwig leven*". Dat is de waarheid, dat zegt Gods Woord, dat staat er zwart op wit. Wie gelooft, heeft eeuwig leven. Ik geloof **du**s heb ik eeuwig leven. We moeten niet op ons gevoel leven, ons gevoel

---

¹Depressie kan verschillende oorzaken hebben. Het kan een geestelijke oorzaak hebben, bijvoorbeeld onbeleden zonde (Psalm 51) of een occulte binding. Het kan simpelweg het gevolg van moeilijke omstandigheden zijn, dan wordt het een reactieve depressie genoemd. En het kan ook een psychische ziekte zijn, dat wordt het een endogene depressie genoemd.

²Zie voor een Bijbelstudie over de vervulling met de Heilige Geest:

<http://www.bijbelschool.nl/transfer/baslhg6.htm>

³Zie de Bijbelstudie over geloof, gevoel en ervaring en mystiek. Met name de eerste vijf hoofdstukken. <http://www.toetsalles.nl/html/doc/mystieka.htm>

kan op en neer gaan⁴. Ons gevoelsleven wordt door allerlei factoren beïnvloed, bijvoorbeeld door onze gezondheid.

Als je het niet zeker weet

Misschien weet je niet het moment waarop je voor het eerst je vertrouwen op Jezus hebt gesteld, maar dat is op zich niet belangrijk. Als je maar van jezelf weet dat je op dit moment steunt op het offer van Jezus Christus. Het kan zijn dat je twijfelt of je de Heer ooit hebt aangenomen. Dan kun je daar mee naar de Heer gaan. Hij kent ons hart en is welwillend en genadig (Psalm 145:8). Hij komt tegemoet in zwakheid. Je kunt bidden: "Heer ik weet niet of U mijn leven al binnen bent gekomen, maar als dat nog niet het geval is, dan vraag Ik U om dat nu te doen." Dat kun je met geloof bidden, want als iemand de deur voor Jezus opent **dan komt Hij binnen**. God is geen man dat Hij liegen zou (Numeri 23:19). Jezus doet altijd wat Hij belooft: als jij opent dan komt Hij binnen. Dat is zo of je daar een gevoelservaring bij hebt of niet.

12.2. Het calvinisme heeft een groot probleem met geloofszekerheid

Het calvinisme heeft structureel een ernstig probleem met geloofszekerheid.

12.2.1. J.C. Sproul als illustratie van het probleem

Naast John Piper is R.C. Sproul de voornaamste leider van de opleving van het calvinisme in Amerika. Hieronder staat een citaat waarin Sproul vertelt over zijn worsteling met geloofszekerheid. Uit zijn verhaal wordt pijnlijk duidelijk hoe de leerstellingen van het calvinisme geloofszekerheid bijna onmogelijk maken. Dit is het citaat. De Nederlandse vertaling volgt er na.

"A while back I had one of those moments of acute self-awareness ... and suddenly the question hit me: "J.C. Sproul, what if you are not one of the redeemed? What if your destiny is not heaven after all, but hell?" Let me tell you that I was flooded in my body with a chill that went from my head to the bottom of my spine. I was terrified.

I tried to grab hold of myself. I thought, "Well, it's a good thing that I'm worried about this. Only true Christians care about salvation." But then I began to take stock of my life, and I looked at my performance. My sins came pouring into my mind, and the more I looked at myself, the worse I felt. I thought, "Maybe it's really true. Maybe I'm not saved after all" I went to my room and began to read my Bible. On my knees I said, "Well here I am. I can't point to my obedience. There is nothing I can offer ... I know that some people flee to the cross to escape hell ... I could not be sure about my own heart and motivation. Then I remembered John 6:68 .... Peter was also uncomfortable, but he realized that being uncomfortable with Jesus was better than any other option"

(Bron: R.C. Sproul, "Assurance of Salvation" uit *Tabletalk*, Lionier Ministries Inc, November 1989, p.20.)

Hier is de vertaling: "Enige tijd terug had ik één van die momenten van scherp zelfbewustzijn ... plotseling kwam met grote kracht de vraag op me af: "R.C. Sproul, wat als je niet één van de verlost (uitverkorenen) bent? Wat als je bestemming uiteindelijk niet de hemel maar de hel is?" Ik zeg je dat koude rillingen over mijn lichaam stroomden, van mijn kruintje tot de onderkant van mijn ruggengraat. Ik werd doodsbang. Ik probeerde de controle over mezelf terug te krijgen. Ik dacht: "Wel, het is een goed teken dat ik hier bezorgd over ben. Alleen

---

⁴ Zie deze Bijbelstudie over de relatie tussen geloof, gevoel en ervaring. De eerste vijf hoofdstukken. <http://www.toetsalles.nl/html/doc/mystieka.htm> .

ware christenen maken zich zorgen over hun behoud." Maar toen begon ik te kijken naar hoe ik het deed als christen. En toen ik dat deed stroomden mijn zonden mijn gedachten binnen. En hoe meer ik zag, des te slechter voelde ik me. Ik dacht: "Misschien is het echt waar. Misschien ben ik uiteindelijk toch niet behouden." Ik ging naar mijn kamer en begon de Bijbel te lezen. Terwijl ik knielde zei ik: "Wel, hier ben ik. Ik kan niet naar mijn gehoorzaamheid wijzen. .... Er is niets dat ik kan aanbieden .. Ik weet dat sommige mensen naar het kruis vluchten om te ontsnappen aan de hel .... Ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie. Toen herinnerde ik mij Johannes 6:68 .... Petrus voelde zich ook niet op zijn gemak, maar hij realiseerde zich dat 'niet op je gemak zijn met Jezus' beter was dan elke andere optie."

Zie wat leerstellingen als "God die voor de schepping al soeverein besloten heeft wie verloren zullen gaan en wie behouden zullen worden" en "Jezus is alleen voor de uitverkorenen gestorven" en "geloof is een gave van God", voor effect hebben op deze bekende calvinistische Bijbelleraar.

De vraag bij hem is niet meer "geloof ik in Jezus", maar "ben ik één van de uitverkorenen?" En vervolgens gaat hij kijken of hij kentekenen van de wedergeboorte in zichzelf vindt. Omdat hij niet gelooft in het woord van God dat verklaart dat Jezus voor de zonden van de gehele wereld, en dus ook voor die van hem, is gestorven, kan hij in het woord van God geen steun vinden. Hij kan niet zeggen: "Jezus is gestorven voor de zonden der gehele wereld, dus ook voor mijn zonden, dank U wel daarvoor Heer, ik stel mijn vertrouwen op het offer van uw Zoon." Nee, hij moet de grond voor zijn zekerheid in zijn eigen leven vinden.

De calvinisten kijken in hun zoektocht naar zekerheid in twee richtingen. Er is een stroming die vooral kijkt naar de eigen innerlijke ervaringen. En er is een stroming die vooral kijkt naar iemands levensverandering. Sproul doet beiden.

Hij kijkt of hij levensverandering ziet bij hemzelf. Hij kijkt naar zijn prestaties, naar zijn vooruitgang op het gebied van heiliging. Daar vindt hij geen grond. Op zich is dat wonderlijk. Was hij dan in al die jaren, sinds zijn bekering, geestelijk niets gegroeid? Want als je christen wordt dan komt er een proces van afleggen en aandoen op gang (Kolossenzen 3:5-17). Was er dan in zijn leven na al die jaren geen "beginsel" van gehoorzaamheid zichtbaar, geen enkele geestelijke groei? Maar goed, hij ontdekt blijkbaar geen levensverandering in hemzelf. Dus daar vindt hij geen steun.

Als calvinist kan hij natuurlijk ook niet simpelweg steunen op het feit dat hij in Jezus gelooft, want dat geloof kan niet meer zijn dan tijdgeloof of historisch geloof⁵.

Hij kijkt ook naar zijn beleving, naar wat er in zijn hart omgaat. Hij constateert bij zichzelf dat hij bezorgd is over zijn heil. Daar vindt hij wat troost in, want, zo denkt hij, alleen echte christenen zijn bezorgd over hun heil. De redenering is dan: Ik ben bezorgd over mijn heil, dus ben ik een echte christen. Ik vraag me af hoe Sproul er bij komt dat alleen echte christenen bezorgd zijn over hun heil? Waarop baseert hij dat? De Bijbel lijkt het anders te zeggen⁶. Maar ook dat biedt hem uiteindelijk geen troost, want, zo bedenkt hij, er zijn mensen die uit angst voor de hel naar Jezus toe vluchten. Je zou zeggen: wat is daar mis mee? Paulus motiveerde immers zijn oproep tot bekering met de aankondiging van de dag des oordeels

---

⁵ Zie punt hieronder 12.2.2, punt G. Waar uitleg wordt gegeven over historisch en tijd geloof.

⁶ Neem bijvoorbeeld de gevangenbewaarder uit Filippi (Handelingen 16). Die was bezorgd over zijn heil, daarom vroeg hij aan Paulus en Silas wat hij moest doen om behouden te worden. Op het moment dat hij dat vroeg was hij nog niet bekeerd, terwijl hij toch bezorgd was over zijn heil.

(Handelingen 16:30,31). Maar Sproul vindt dat blijkbaar een aanwijzing dat het geloof niet echt is.

Tenslotte vindt hij nog wat grond voor hoop, want zekerheid kun je dit niet noemen. In Johannes 6:60,66 staat dat vele van zijn volgelingen zich van Jezus afkeerden omdat Hij over Zichzelf zei dat Hij uit de hemel was neergedaald. Sproul veronderstelt dat Petrus zich daarom ook niet op zijn gemak voelde bij Jezus. Maar, zo stelt Sproul, Petrus wilde ondanks dat toch niet bij Jezus weg gaan. Sproul verwijst naar Johannes 6:68. "*Here, tot wie zullen wij heengaan? Gij hebt woorden van eeuwig leven; en wij hebben geloofd en erkend, dat Gij zijt de Heilige Gods*". Hij vindt steun voor zijn zekerheid in het feit dat hij net als Petrus niet bij Jezus weg wil gaan.

Het evangelie is bij Sproul bijna verdwenen achter de dwalingen van het calvinisme. Het simpele evangelie dat luidt: God heeft de wereld lief, daarom heeft Hij zijn Zoon gezonden als redder der wereld. De Here Jezus heeft aan het kruis de straf voor de zonde van alle mensen op zich genomen. Wie wil kan nu behouden worden. Het enige wat God vraagt is geloof en bekering. Jezus klopt op de deur van je hart, nodig Hem uit binnen te komen en Hij zal komen. Stel je vertrouwen op Hem. Keer je af van je eigen weg, ga tot Jezus en neem zijn juk op je. Belijdt hem als Heer.

Sproul zou zich af moeten vragen? Heb ik dat gedaan? Heb ik mijn vertrouwen op het offer van de Here Jezus gesteld, heb ik Jezus aangenomen, heb ik de deur voor Jezus geopend. In plaats daarvan worstelt hij met de vraag: ben ik één van Gods uitverkorenen. En wat voor bewijs heb ik daarvan in mijn leven.

Tot zover de bespreking van Sprouls worsteling met geloofs zekerheid. Als aanvulling volgt hieronder een verslag over een door Sproul georganiseerde conferentie. Het gaat om Sproul's *Ligonier National Conferentie*. John Piper was één van de sprekers. Er waren ongeveer 5000 bezoekers aanwezig. De conferentie werd gehouden van 15 tot en met 17 Juni, in Orlando, Florida. Ik citeer uit zijn verslag (de vertaling volgt): *John Piper ... described himself as "a seven point Calvinist" ... (and said) that no Christian can be sure he is a true believer, hence there is an ongoing need to be dedicated to the Lord and deny ourselves so that we might make it. (We must endure to the end in faith if we are to be saved) Yet when it comes right down to it, within a Reformed perspective God uses fear of hell to motivate Christians to live for Him.*

My heart is heavy when I write this from Orlando. I feel such a burden for the people there. Why? Because their theology makes assurance impossible. It (lack of assurance) permeated the whole conference. (Bron. Robert N. Wilkin. "Ligonier National Conference." The Grace report, July 2000.).

Hier is de vertaling: "*John Piper ... omschreef zichzelf als "een zevenpunts calvinist ... (en hij zei) dat geen enkele christen er zeker van kan zijn dat hij een ware gelovig is, vandaar de permanente noodzaak om toegewijd te zijn aan de Heer en om onszelf te verloochenen, zodat we het zullen halen. (Als we behouden willen worden moeten we tot het einde volharden in het geloof). Ten diepste wordt vanuit een Calvinistisch standpunt vrees voor de hel gebruikt om mensen te motiveren om voor Jezus te leven. Mijn hart is zwaar terwijl ik dit schrijf uit Orlando. Ik heb zo'n last voor de mensen daar. Waarom? Omdat hun theologie geloofs zekerheid onmogelijk maakt. Dit - gebrek aan geloofs zekerheid - doortrok de gehele conferentie.*" (De onderstrepingen zijn van mij)

12.2.2. De oorzaak van het probleem

Het structurele probleem van het calvinisme met geloofszekerheid is het logische gevolg van de basisleerstellingen van het calvinisme. Hoe consequenter men de calvinistische leer neemt, des te moeilijker is het om geloofszekerheid te hebben.

A. Is het wel voor mij

Het calvinisme gelooft dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven. Je weet niet of je uitverkoren bent. Dus je weet niet of Jezus wel voor jou is gestorven.

Daar komt nog bij dat je niet eenvoudig in kan gaan op de evangelie uitnodiging. Want het calvinisme heeft die deur toegesloten door het onderscheid tussen de algemene en de bijzondere roeping. "Ja, er staat inderdaad dat allen mogen komen, maar dat is slechts de algemene roeping. Een mens kan daar uit zichzelf niet op ingaan. Er moet wat met je gebeuren. Je kan het niet zomaar aannemen." Het aannemen en er je geloof op stellen zonder dat je er wat rondom beleeft, betekent dat je geloof niet het ware geloof is.

Zo heeft het calvinisme effectief de deur toegesloten. Door de leer over de beperkte verzoening is de boodschap dat Jezus voor ieder mens en dus ook voor jou is gestorven uitgeschakeld. Door de leer over de onmacht van de mens, in combinatie met het onderscheid tussen algemene roeping en bijzondere roeping, zijn de Bijbelse uitnodigingen tot het heil zo goed als krachteloos gemaakt. (Deze dwalingen zijn weerlegd in hoofdstuk 1 tot en met 5) Het gevolg is dat je er alleen kan weten of het ook voor jou is, als God op de één of andere manier jou persoonlijk duidelijk maakt dat je bij de uitverkorenen hoort.

B. Passiviteit

De leer van het calvinisme over de onmacht van de mens leidt tot passiviteit. Een mens kan volgens het calvinisme niet uit zichzelf geloven. Het geloof moet je gegeven worden. Het wachten is op de onwederstandelijke roeping, met als gevolg daarvan de wedergeboorte en het geloof.

Je kan dus als mens niets doen. Je kunt niet anders doen dan afwachten en hopen dat God je uitverkoren heeft tot behoud, want alleen in dat geval zal tijdens je leven de onwederstandelijke roeping komen.

Vaak wordt de raad gegeven om vooral veel om een nieuw hart te bidden en ijverig de Bijbel te lezen en naar de kerk te gaan. Maar dat lijkt me, in het calvinistische systeem, niet meer dan een fopspeen. Een fopspeen die wordt gebruikt om wanhopige mensen wat misplaatste hoop te geven, want je bent uitverkoren of je bent het niet. Dat lag al vast voor je geboren werd. En of je bidt of niet heeft daar geen invloed op. Er gebeurt toch met je, wat God besloten heeft.

C. Een voorgeschreven bekeringsweg

De enige manier waarop je er achter kan komen of je uitverkoren bent, is als je het werk van Gods Geest in je leven opmerkt. Zekerheid van behoud is alleen mogelijk als je bij jezelf herkent dat je wedergeboren bent en het ware geloof hebt ontvangen.

Dit leidt automatisch tot praktische vragen als: Hoe herken je de wedergeboorte? Hoe herken je het ware geloof?

Het calvinisme geeft als antwoord op deze vragen, **dat je een bepaalde bekeringservaring moet hebben gehad**. En wel een bekeringservaring die verloopt via het schema ellende-verlossing. Je moet eerst je ellende beleven en daarna je verlossing ervaren. Je moet eerst diep overtuigd worden van zonden en van de onmogelijkheid om uit jezelf rechtvaardig te worden bij God. Dit wordt wel "een zondaar worden" genoemd. Daarna moet je een ervaring krijgen waarbij je beleeft dat je zonden vergeven worden⁷. Dan valt de last van de zondeschuld van je af. Dan krijg je een innerlijk getuigenis dat je vergeven bent. Deze dingen kun je niet zelf opwekken, het moet je overkomen, het moet letterlijk "over je komen".

In verschillende stadia van uitwerking kom je dit schema bij alle⁸ calvinisten tegen. Dat is logisch omdat het vanuit de calvinistische leer onvermijdelijk is dat je hier in terecht komt. De enige weg om tot geloofs zekerheid te komen is jezelf te onderzoeken. Onderzoeken of God het soevereine werk van de wedergeboorte in je heeft verricht. En als je dat in jezelf opmerkt, dan mag je hoop hebben dat je "veranderd" bent.

Als we dit schema toetsen aan de Bijbel dan zien we dat een dergelijk schema niet in de Bijbel te vinden is. In de Bijbel wordt geen strak schema voorgeschreven in de vorm van eerst "dit" en dan "dat". Eerst moet je dit beleven en daarna dat. Uiteraard kan God wel zo werken. Maar het calvinisme gaat verder dan de Bijbel, als het stelt dat elke bekering volgens dit schema moet plaats hebben.

Hoe probeert het calvinisme de eigen bekeringsweg vanuit de Bijbel te bewijzen?

De calvinistische bekeringsweg is meer gebaseerd op ervaringen van mensen die vroeger tot geloof zijn gekomen, dan op de Bijbel. Het enige wat het calvinisme kan doen is op enkele Bijbelgedeelten wijzen waar je een aanknopingspunt voor hun schema in zou kunnen zien. Om te beginnen wijst het op enkele Bijbelse voorbeelden. Voorbeelden waar men de eigen bekeringsweg in meent te herkennen. Maar als je nauwkeurig leest wat er staat en als je let op het verband, dan blijkt dat men de eigen bekeringsweg er in legt. Dan zijn er nog een enkele teksten waar het vaak op wijst. We zullen beginnen met de voorbeelden.

De bekering van de stokbewaarder, de gevangenebewaarder

“Doch plotseling kwam er een zware aardbeving, zodat de grondvesten der gevangenis schudden; en terstond gingen alle deuren open en de boeien van allen raakten los. En de bewaarder, uit zijn slaap opgeschrikt, zag de deuren der gevangenis openstaan, trok zijn zwaard en was op het punt zelfmoord te plegen, in de waan, dat de gevangenen ontsnapt waren. Maar Paulus riep met luider stem: Doe uzelf geen kwaad, want wij zijn allen hier! En hij liet licht brengen, sprong naar binnen en wierp zich, bevende over al zijn leden, voor Paulus en Silas neder. En hij leidde hen naar buiten en zeide: Heren, wat moet ik doen om behouden te worden?” (Handelingen 16:26-30)

De stokbewaarder beeft over al zijn leden (Handelingen 16:29). Hier leest het calvinisme de eigen bekeringsweg in. Het denkt dat het beven veroorzaakt werd door diep schuldbesef en overtuiging van zonde. Met als gevolg wanhoop. Wanhoop die zo groot is dat de

---

⁷ Je moet eerst God ontmoeten als de Rechter. Voor de vierschaar van het geweten. En daarna moet je God ontmoeten als Vader. Waardoor je weet dat je er bij hoort.

⁸ Met uitzondering van een groep calvinisten die de Dordtse Leerregels heeft geneutraliseerd door een versie van de verbondstheologie. Dit wordt besproken in punt 12.4.

stokbewaarder op het punt stond om zichzelf te doden. Maar dit staat er niet, het calvinisme leest meer in de tekst dan er staat. Om te beginnen staat er niet waarom de stokbewaarder beefde over al zijn leden. Waarom hij beefde moet je daarom uit het verband opmaken. En het verband wijst in een andere richting. De calvinistische uitleg vindt geen steun in het verband waarin de tekst staat. De stokbewaarder stond garant met zijn eigen leven voor de gevangenen. Als ze zouden ontsnappen dat zou hij gestraft worden. Hij zag de deuren van de gevangenis openstaan en hij ging er logischerwijs vanuit dat de gevangenen ontsnapt waren. Daarom wilde hij zelfmoord plegen. Om de wrede uitvoering van zijn straf voor te zijn. De stokbewaarder was van de ene schrik in de andere gegaan. Eerst de aardbeving en vervolgens, zo veronderstelde hij, de ontsnapping van de gevangenen. Het is logisch dat hij stond te trillen op zijn benen, dat hij beefde over al zijn leden. Intussen was tot hem doorgedrongen dat de boodschap die Paulus en Silas brachten de waarheid was. Hij wist van de uitdrijving van de boze geest bij de slavin (Handelingen 16:16-18), dan was er het wonderlijke geloof van Paulus en Silas die met kapot geslagen rug in de gevangenis God loofden (Handelingen 16:25). Vervolgens een aardbeving die de gevangenis niet deed instorten, maar die wel alle deuren open deed gaan (Handelingen 16:26). En daarna nog het onbegrijpelijke feit dat de gevangenen niet weggelopen waren (Handelingen 16:28). Het ene bovennatuurlijke feit na het andere. Hij was tot erkenning der waarheid gekomen en daar handelde hij naar, door Paulus en Silas met grote eerbied te behandelen en door hen te vragen naar de weg tot behoud.

De Joden die op de Pinksterdag diep in hun hart waren getroffen

“Toen zij dit hoorden, werden zij diep in hun hart getroffen, en zij zeiden tot Petrus en de andere apostelen: Wat moeten wij doen, mannen broeders?” (Handelingen 2:37)

Het is ook hier weer vergezocht om in de uitdrukking “diep in het hart getroffen” de bekeringsweg van het calvinisme te lezen.

Bovendien gaat het hier niet om een algemeen zondebesef vanwege het overtreden van Gods geboden. Het gaat hier om één concrete zonde. Namelijk de verwerping van de Messias. Jezus, de Messias, was gekomen, maar het Joodse volk had hem laten kruisigen. Door de toespraak van Petrus drong tot hun door dat ze hun eigen Messias hadden gekruisigd. Het is logisch dat ze daardoor diep in het hart waren getroffen en dat ze vroegen: wat moeten we nu doen, wat moeten we doen om hiervan gered te worden?

Ook als we naar andere bekeringsverhalen in de Bijbel kijken, blijkt daar niets van het bekeringschema van het calvinisme. Denk aan de kamerling uit Ethiopië. Hij erkende dat Jezus de Zoon van God was en liet zich dopen. Vlak nadat hij het evangelie had gehoord en aangenomen (Handelingen 8:26-38). Of denk aan de moordenaar aan het kruis. Hij erkende dat hij terecht vanwege zijn misdaden door de overheid ter dood was veroordeeld. Hij wist ook dat hij schuldig was tegenover God. Hij wist dat de andere misdadiger en hij alle redenen hadden om God te vrezen. En hij erkende ook dat Jezus onschuldig was. Dat bleek uit zijn terechtwijzing van de andere misdadiger aan het kruis en uit zijn verzoek aan Jezus. Hij geloofde ook dat Jezus door God gezonden was en dat het voor Jezus met de dood niet afgelopen was. Hij wist en erkende dat Jezus koning was en op weg was naar zijn koninkrijk. Daarom deed hij een beroep op Jezus. *“En hij zeide: Jezus, gedenk mijner, wanneer Gij in uw Koninkrijk komt. En Hij zeide tot hem: Voorwaar, Ik zeg u, heden zult gij met Mij in het paradijs zijn.”* (Lucas 23:42,43). Zie hoe snel het antwoord kwam. Het is maar één stap tot Jezus. Waar is in deze geschiedenis de bekeringsweg van het calvinisme? Die is er niet. Tot zover de Bijbelse voorbeelden waarin het calvinisme de eigen bekeringsweg inleest. Er zijn nog enkele teksten die worden aangevoerd. Die zullen we nu bespreken.

+ Een tekst waar berouw als voorwaarde voor behoud wordt genoemd

"Komt dan tot berouw en bekering, opdat uw zonden uitgedelgd worden, opdat er tijden van verademing mogen komen van het aangezicht des Heren, 20 en Hij de Christus, die voor u tevoren bestemd was, Jezus, zende" (Handelingen 3:19,21)

Op het eerste gezicht lijkt het alsof het calvinisme in het woord berouw een bouwsteen heeft voor het bekeringschema. Maar berouw in de Bijbel heeft niet zozeer met emotie te maken als wel met een verandering van gedachten. Dat zie je bijvoorbeeld in de gelijkenis over de twee zonen. De ene zoon wilde niet, maar hij kreeg berouw en ging toch (Mattheus 21:30).

"En deze antwoordde en zeide: Ik wil niet, maar later kreeg hij berouw en ging toch."

Hij kwam tot inkeer, zag in dat hij verkeerd deed en veranderde zijn gedrag. Daarom wordt in de HSV en de SV in plaats van berouw het woord inkeer gebruikt in Handelingen 3:19⁹.

In de NBG'51 staat berouw, in de HSV en de SV inkeer. Het Griekse woord metanoia dat in Handelingen 3:19 met berouw of inkeer is vertaald, betekent letterlijk: "van gedachten veranderen". Hier kun je de calvinistische bekeringsweg niet in lezen.

Bovendien is berouw niet hetzelfde als schuldbesef, als overtuiging van zonde.

+ Wet doet zonde kennen

"Daarom, dat uit werken der wet geen vlees voor Hem gerechtvaardigd zal worden, want wet doet zonde kennen." (Romeinen 3:20)

'De wet is dus een tuchtmeester voor ons geweest tot Christus, opdat wij uit geloof gerechtvaardigd zouden worden.' (Galaten 3:24)

Wet doet zonde kennen, betekent dat je door de wet te kennen beseft dat je een zondaar bent. En dat je beseft dat je door netjes te leven niet gerechtvaardigd kan worden. Met als gevolg

---

⁹ In de verzen daarvoor heeft Petrus zich opnieuw tot de Joden gewend. Hij houdt hen voor dat ze in Jezus hun eigen Messias gedood hebben (Handelingen 3:13-15). Precies zoals hij dat de Joden ook op de pinksterdag heeft voorgehouden. *"Deze Jezus die gij gekruisigd hebt"* (Handelingen 2:36).

Zij hebben hun Messias Jezus verworpen en gedood. De oproep tot berouw en bekering gaat over deze ene grote zonde. Als ze dat doen, als ze hun houding tegenover Jezus veranderen en Hem alsnog als Messias aanvaarden, zullen hun zonden uitgedelgd worden. En als ze dat massaal, als volk, zullen doen, dan zal God Christus opnieuw tot hun zenden en dan zal het vreedelijk op aarde aanbreken. Dan zal het volk niet alleen geestelijk hersteld, maar ook politiek verlost worden. Dit gaat dus niet over schuld die het gevolg is van de overtreding van de wet.

Het Griekse woord dat hier vertaald is met berouw heeft niet zozeer met gevoelens te maken. Het heeft meer te maken met een verandering van gedachten. Ze moeten hun gedachten over Jezus veranderen. In plaats van hem af te wijzen, moeten ze Hem erkennen als de Messias. En die innerlijke verandering moet blijken in hun gedrag. Dan moeten ze zich laten dopen en de geboden van Jezus onderhouden.

Het woord bekering in onze Nederlandse vertalingen. is de vertaling van twee Griekse woorden. Het ene is metanoia en het tweede is epistrepho. Metanoia betekent letterlijk "veranderen van gedachten" en epistrepho betekent letterlijk "veranderen van gedrag". Soms betekent het zelfs letterlijk omkeren, terugkeren. Als je die twee woorden samenvat is bekering een verandering van gedachten die leidt tot een verandering in gedrag.

In de tekst uit Handelingen (3:19) wordt de werkwoordsvorm van beiden woorden gebruikt. Het Grieks dat vertaald is met tot berouw komen gaat over het veranderen van gedachten. En het Grieks dat hier vertaald is met bekering, gaat over een verandering van gedrag.

dat je open komt te staan voor de boodschap over de rechtvaardiging door het geloof. Zo stuurt de wet je in de richting van Christus. Deze verzen zeggen niets over gevoel, dit zegt iets over inzicht¹⁰.

Ieder die vertrouwd is met evangelisatie onder buitenkerkelijke mensen weet dat er nog meer redenen zijn waarom mensen aangetrokken worden tot Jezus. Daar ben ik zelf een voorbeeld van. Ik was in contact gekomen met occulte zaken. Als gevolg daarvan werd ik gekweld door boze geesten. Ze zeggen wel eens dat in doodsnood zelfs atheïsten beginnen te bidden. Dat was in mijn geval ook zo. In mijn nood heb ik tot Jezus geroepen: "Help Jezus". Ik bad dus tot Jezus, waar ik eigenlijk zo goed als niets van wist. Jezus hielp me onmiddellijk. Ik was Hem daar buitengewoon dankbaar voor en wilde meer van Hem weten. Ik heb een Bijbel opgezocht en toen heb ik voor het eerst van mijn leven in de Bijbel gelezen. Jezus had zich aan mij geopenbaard door me onmiddellijk uit te redden. Ik wist daarom uit eigen ervaring dat Jezus realiteit was. Ik las daarom met grote belangstelling het Mattheus evangelie en werd getroffen door de persoon van Jezus, zijn ontferming, zijn wijsheid, zijn macht, zijn eerlijkheid, etc. Al lezende vroeg ik mij af of het ook voor mij zou zijn. Toen kwam ik Mattheus 11:28 tegen waar Jezus zegt: "Komt allen tot Mij ....". Daar had ik geen speciale gevoelens bij, ik las alleen dat Jezus zei dat iedereen tot Hem mocht komen. Allen, dus ook ik. Gelukkig was ik nog nooit een calvinist tegengekomen en daarom heb ik Jezus simpelweg op zijn woord genomen. Zoals je ook in het normale menselijke verkeer mensen die je vertrouwt op hun woord neemt. Ik ging er automatisch vanuit dat Jezus meende wat Hij zei. Toen heb ik tegen Jezus gezegd "Ik komt tot U, voortaan wil ik U dienen". En dat was dat. Het begin van veertig jaar leven met God. Ik heb vlak daarna evangelische christenen opgezocht en me bij hen gevoegd. Bedenk dat ik nauwelijks iets wist. Ik wist alleen dat Jezus realiteit was, dat Hij geweldig was, intussen was me door lezing van het evangelie duidelijk geworden dat Hij de Zoon van God was. En ik had het besluit genomen om Hem te volgen en dat had ik ook tegen Hem gezegd. Enige tijd na mijn bekering bezocht ik een Bijbelstudie in de baptistengemeente en ik heb toen aan de Bijbelstudieleider gevraagd: "Dat kruis van Jezus, waarom was dat eigenlijk?" Er was weinig inzicht in zonde, er was geen inzicht in het plaatsvervangend sterven en toch was ik bekeerd en wedergeboren. God werkt niet zo rechtlijnig als het calvinisme ons wil doen geloven.

Dat is mijn getuigenis, maar zo zou ik er nog vele kunnen vertellen. Ik heb vele jaren de basisbijbelstudie in een baptistengemeente verzorgd. Daar werden mensen die tot geloof waren gekomen, onderwezen. Ik heb de meesten van hen gevraagd hoe ze tot geloof waren

---

¹⁰ Paulus zegt deze dingen niet in een discussie over de vraag over de juiste bekeringsweg. Zowel Romeinen 3:20 als Galaten 3:24 staan in een bespreking over de juiste manier om gerechtvaardigd te worden. Niet door werken der wet, maar door het geloof. Die boodschap riep de vraag op: als je dan niet door werken der wet gerechtvaardigd kan worden, wat is dan het nut van de wet? In deze verzen geeft Paulus daar antwoord op.

Deze boodschap was speciaal van belang voor de Joden. Die kenden de wet van Mozes en ze dachten dat ze door uiterlijk de letter van de wet na te leven voor God rechtvaardig konden worden (Romeinen 9:30-32).

In deze verzen zegt Paulus niet dat een mens alleen bekeerd kan worden als hij diep door de wet overtuigd wordt van zijn schuld tegenover God. Ook in de Bijbelse voorbeelden van mensen die zich bekeren, komt dat niet terug. Het kardinale punt is dat ze Jezus erkennen als Heer, dat ze zichzelf aan Hem onderwerpen. "En terwijl zij onderweg waren, kwamen zij bij een water, en de kamerling zeide: Zie, daar is water; wat is ertegen, dat ik gedoopt word? En hij zeide: Indien gij van ganser harte gelooft, is het geoorloofd. En hij antwoordde en zeide: Ik geloof, dat Jezus Christus de Zoon van God is." (Handelingen 8:36,37)

gekomen. Dat was zelden of nooit volgens het schema van het calvinisme. Terwijl deze mensen op dat moment Jezus beleden en door hun veranderde leven en door de vrucht die ze droegen voor God bevestigden dat ze ware gelovigen waren. Uiteraard zijn ervaringen van mensen niet doorslaggevend als het om het vaststellen van de juiste leer gaat. Maar ik zeg dit om mijn evangelische broeders te waarschuwen voor het overnemen van de calvinistische leerstellingen, want het calvinistische bekeringschema is hier onverbreekelijk mee verbonden.

+ De tekst over droefheid naar Gods wil die leidt tot bekering

“Want al heb ik u door mijn brief bedroefd, ik heb er geen spijt van. Mocht ik er spijt van gehad hebben, ik zie, dat die brief u, indien al, dan toch slechts tijdelijk bedroefd heeft; thans verblijdt het mij, niet, dat gij bedroefd zijt geworden, maar dat de droefheid u tot inkeer heeft gebracht; want gij zijt bedroefd geworden naar Gods wil, zodat gij generlei nadeel van ons hebt geleden. Want de droefheid naar Gods wil brengt onberouwelijke inkeer tot heil, maar de droefheid der wereld brengt de dood. Want zie toch, wat juist deze ervaring van droefheid naar Gods wil u gebracht heeft: welk een ernst, meer nog, verontschuldiging, verontwaardiging, vrees, verlangen, ijver, bestraffing. Gij hebt in allen dele doen blijken, dat gij zuiver stondt in deze zaak. Daarom, indien ik u al geschreven heb, dan was het niet om hem, die onrecht begaan, of om hem, die onrecht geleden had, maar opdat uw zorg voor ons bij u openbaar zou worden voor het aangezicht Gods.” (2 Korinthe 7:8-11)

Deze tekst wordt binnen het calvinisme naar voren gebracht als bewijs voor de eigen speciale bekeringsweg. Maar ook in dit vers leest het calvinisme meer dan er staat.

Ten eerste gaat het hier niet over de bekering ten leven, het gaat niet over de bekering waardoor je behouden wordt. Paulus had een brief naar de gemeente te Korinthe gestuurd waarin hij hen scherp had terecht gewezen omdat ze iemand die ernstig en openlijk zondigde, door samen te leven met de vrouw van zijn vader, in hun midden tolereerden (1 Korinthe 5:1-12). De gemeente had dit ter harte genomen en had er wat aan gedaan. Ze waren tot inkeer gekomen¹¹ (2 Korinthe 2:5-10).

Toen ze de vermaning van Paulus kregen, was tot hun doorgedrongen dat ze ernstig te kort geschoten waren. Daar waren ze bedroefd over. Dat ze daar bedroefd over werden was goed, dat was naar Gods wil. Die droefheid heeft hen aangezet om er wat aan te doen. En daarom zegt Paulus dat ze in allen dele hebben doen blijken dat ze zuiver stonden in deze zaak. Het gaat hier dus niet om de bekering ten leven. Hier worden christenen aangesproken die tekort geschoten zijn in de uitoefening van de tucht.

En bovendien gaat het hier niet over zondebesef, het gaat over droefheid. Er zijn sommige zaken waar we als christen terecht bedroefd over moeten zijn en die droefheid is heilzaam want het zet aan tot inkeer en gedragsverandering. Maar je gaat verder dan de Schrift als je droefheid tot een vereist deel van de bekeringsweg maakt. In de verslagen van bekeringen die in de Bijbel staan wordt droefheid zelfs niet genoemd.

+ Het geloof door de liefde werkende

“Want in Christus Jezus vermag noch besnijdenis iets, noch onbesneden zijn, maar geloof, door liefde werkende.” (Galaten 5:6)

Tot mijn verbazing wezen mensen uit calvinistische achtergrond mij op deze tekst, ter ondersteuning van hun opvatting over de bekeringsweg en wat het ware zaligmakende geloof

---

¹¹ Naar alle waarschijnlijkheid gaat 2 Korinthe 2:5-10 over deze kwestie. Hier is een man die gezondigd had en die door het merendeel van de gelovigen was terechtgewezen. De broeder had het blijkbaar ter harte genomen. En daarom zegt Paulus nu dat ze hem moeten vergeven, vertroosten en liefde betonen.

is. Calvinisten wijzen soms op deze tekst, niet als ondersteuning van de eerste fase van hun bekeringsweg, maar ter ondersteuning van de tweede fase. Het gaat niet over "het zondaar worden", het gaat volgens hen om het opmerken van het nieuwe leven in jezelf. Als je merkt dat er liefde in je is voor God en je naaste dan weet je dat je het ware geloof hebt ontvangen. De redenering gaat dan als volgt. Als je het ware zaligmakende geloof hebt, dan zul je liefde in jezelf opmerken, liefde tot God en de naaste. Ik merk die liefde niet bij me op, dat betekent dat ik het ware zaligmakende geloof niet heb. Als ik zomaar God op zijn woord neem en mijn vertrouwen op Jezus stel, zonder dat ik die liefde ervaar, dan bedrieg ik mijzelf.

Deze uitleg klopt niet. Paulus zegt in dit vers dat de behoudenis niet is door de besnijdenis. Je wordt behouden door het geloof. Door een levend geloof. Door een geloof dat iets in je doet. In de redenering op grond van deze tekst maakt het calvinisme de fout om het geloof en de vruchten van het geloof door elkaar te halen. De vrucht komt pas na het tot geloof komen. Vruchten als liefde zijn het gevolg van het tot geloof komen. "Maar de vrucht van de Geest is liefde ...." (Galaten 5:22). En vrucht heeft tijd nodig om te groeien. In de calvinistische uitleg wordt het paard achter de wagen gespannen in plaats van ervoor. De Bijbelse volgorde is: eerst jezelf bekeren en dan volgt geestelijke groei en ervaring en vrucht. Dit vers geeft dezelfde boodschap als Jakobus 2:14-26. Het geloof zonder de werken is dood. Maar het is onbijbels om te wachten tot je vrucht ziet in je leven, om dan te concluderen dat je geloof hebt ontvangen. De Bijbel zegt geloof en bekeer u en breng dan werken voort die aan de bekering beantwoorden (Handelingen 26:20).

Het calvinisme kijkt naar binnen om te zien of er liefde is, of de vrucht van het geloof er is. Maar daar moet je niet naar kijken. Je moet eerst de stap in geloof doen door Jezus te aanvaarden, door je geloof op Hem te stellen (zie hoofdstuk 9) en dan zullen na enige tijd de vruchten volgen.

+ Worden als een kind

"Zij brachten ook hun kleine kinderen tot Hem, opdat Hij ze zou aanraken. Toen de discipelen dat zagen, bestrafden zij hen. 16 Maar Jezus riep ze tot Zich en zeide: Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert ze niet; want voor zodanigen is het Koninkrijk Gods. 17 Voorwaar, Ik zeg u: Wie het Koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind, zal het voorzeker niet binnengaan." (Lucas 18:15-17)

Justin Peters gebruikt op zijn site deze tekst om de calvinistische bekeringsweg mee te ondersteunen. Hij legt de woorden "*wie het koninkrijk Gods niet ontvangt als een kind*" als volgt uit. Een kind is volkomen afhankelijk van zijn ouders. Het koninkrijk Gods ontvangen als een kind betekent dat je zeer diep je eigen onmacht om jezelf te redden en je totale afhankelijkheid van God voor je behoud beleeft. Als je dat beleeft, is dat de eerste stap tot toegang tot Gods koninkrijk.

Dit is werkelijk weer een bijna niet te bevatten staaltje van Schriftinleg. Een kind is inderdaad afhankelijk van zijn ouders, maar dat beseft een kind helemaal niet, een kind maakt zich juist nergens zorgen over. Je moet het koninkrijk Gods ontvangen als een kind. Een kind is goed van vertrouwen. Het neemt simpelweg aan wat door ouders of andere vertrouwde figuren tegen hem wordt gezegd. Op dezelfde simpele wijze moeten wij God op zijn woord nemen en ingaan op het evangelie aanbod. Maar zie hoe calvinist Justin Peters deze tekst verdraaid, zodat hij de tekst precies het tegenovergestelde laat zeggen van wat de tekst bedoelt te zeggen. (Voor een uitgebreidere bespreking van wat Peters doet met deze tekst, verwijst ik naar het laatste punt van Bijlage D.)

Conclusie

De enkele tekst die het calvinisme ter ondersteuning van de bekeringsweg aanvoert zeggen niet wat het er in leest.

D. Een vertekende opvatting van wat geloof is

In de praktijk wordt geloof, bij het calvinisme, een beleving. Het valt samen met het ondergaan van een bepaalde bekeringservaring. Het geloof valt samen met het beleven van een bepaalde bekeringsweg. Als je die ervaringen hebt gehad, dan weet je daaraan dat je uitverkoren bent. Je moet ook daarna steeds dingen blijven ervaren, beleven. Als dat het geval is, dan heb je het zaligmakende geloof.

De Bijbel verstaat geheel iets anders onder geloof. Geloof in de Bijbel is God op zijn woord nemen. Voor waar houden wat Hij zegt, daar op vertrouwen en vanuit dat vertrouwen handelen. Zie het hoofdstuk over geloof en bekering, hoofdstuk 9.

E. Verschuiving van geloof naar wedergeboorte

In de boodschap van het calvinisme staat de wedergeboorte centraal en niet het geloof. Dat is ook logisch want volgens het calvinisme is niet het geloof de ingang naar het behoud, maar de wedergeboorte. Het geloof is in de leer van het calvinisme het gevolg van de wedergeboorte. (Zie hoofdstuk 11 over de orde des heils en hoofdstuk 10.) Volgens het calvinisme begint het behoud niet met geloof, maar met de wedergeboorte. Alles draait om de wedergeboorte.

In de prediking van Jezus en de apostelen in het Nieuwe Testament staat echter het geloof centraal en niet de wedergeboorte. Keer op keer gaat het daar over het geloof als de weg tot behoud. De enige uitzondering is Johannes 3, daar staat de wedergeboorte centraal. Maar vlak na die boodschap wordt weer het geloof gepredikt als de weg tot behoud (Johannes 3:15-18). Het is niet verkeerd om over wedergeboorte te spreken, het is wel verkeerd om die boodschap in de evangelieverkondiging centraal te stellen. Dan is de Bijbelse balans weg. We zien de apostelen in het boek Handelingen het evangelie verkondigen en in die verkondiging wordt een beroep op de wil van de mens gedaan. Ze roepen de mensen op tot geloof en bekering. Over wedergeboorte wordt daar zelfs niet gesproken.

De wedergeboorte is iets wat je zelf niet kunt doen. Geloven is dat wel. De stokbewaarder vroeg aan Paulus en Silas: *"Wat moet ik doen om behouden te worden?"* (Handelingen 16:30). Let op het woorden 'ik' en 'doen'. Het antwoord van Paulus was: geloof, stel je vertrouwen op Jezus en je zult behouden worden (Handelingen 16:31). Het antwoord van Paulus was niet: "je kunt niets doen, het behoud is een eenzijdig Godswerk, er moet iets met je gebeuren, je moet wedergeboren worden en dat is het soevereine werk van God dat Hij in zijn welbehagen al of niet in je zal doen. En als Hij dat doet dan zul je het geloof in jezelf opmerken."

De verschuiving van de focus in de evangelieverkondiging van geloof naar wedergeboorte geeft een verschuiving van de eigen verantwoordelijkheid van de mens om in geloof te antwoorden op de boodschap van het evangelie naar het passief wachten en hopen dat het God zal behagen om de wedergeboorte te bewerken. Het gaat niet meer om "Wat moet ik doen?", het wordt in plaats daarvan "Wat moet er met mij gebeuren?" De prediking richt zich niet meer tot de wil van de mens.

F. Kenmerkenprediking

Omdat een calvinist voor geloofszekerheid geen houvast buiten zichzelf in de feiten en de beloften van de Bijbel, kan vinden¹², blijft er voor hem niets anders over dan het zoeken van zekerheid in zichzelf. Hij moet in zijn eigen leven kijken of er kenmerken zijn die er op wijzen dat Hij het ware geloof heeft ontvangen. Zodat hij weet dat hij één van de uitverkorenen is. De leerstellingen van het calvinisme leiden automatisch tot de één of andere vorm van kenmerkenprediking.

Daarbij kijkt het calvinisme in twee richtingen. Het kijkt naar binnen en het kijkt naar het gedrag. (1) In de eerste plaats kijkt het naar het eigen innerlijke leven. Het kijkt of je de voorgeschreven bekeringservaring van ellende en verlossing hebt beleefd en of er andere kentekenen zijn van geestelijk leven. Dit speelt zich voor een groot deel af in het gevoelsleven. (2) En in de tweede plaats kijkt het calvinisme naar het gedrag. Het kijkt of er een verandering van leven is gekomen. Is er levensverandering? Is er een bepaalde graad van heiligheid en toewijding?

In Nederland ligt bij de calvinisten de nadruk op het eerste. Bij de nieuwe calvinisten, zoals bijvoorbeeld bij Paul Washer, ligt de nadruk meer op het tweede. Maar meestal probeert men zekerheid te vinden in beide richtingen. Dat zien we bijvoorbeeld in de worsteling van J.C. Sproul met geloofszekerheid (Zie hierboven, punt 12.2.1.). Je ziet hem tevergeefs steun zoeken in beide richtingen.

Het gevolg van dit alles is dat je in het calvinisme het bijzondere fenomeen van de kentekenenprediking tegenkomt. We zullen hieronder eerst de kentekenenprediking bespreken die zich richt op het innerlijk en daarna de kentekenenprediking die zich richt op het gedrag.

F.1. De kenmerkenprediking die naar binnen kijkt

Het calvinisme heeft een eigen schema waarlangs de bekering moet plaatsvinden. Je moet een aantal ervaringen hebben. De kern is dat je diep van zonde overtuigd moet worden (een zondaar worden) en dat je daarna de vergeving van zonden moet beleven. Het pak moet van je schouder afvallen (Bunyan). Ook daarna moet je allerlei kentekenen van waar geestelijk leven blijven beleven. Dit schema is hierboven, onder punt C., reeds besproken en getoetst aan de Bijbel.

De calvinist moet in zichzelf kijken of hij deze bekeringservaring heeft ondergaan. Als dat niet het geval is, dan heeft hij het ware geloof niet. Maar zelfs als een calvinist iets van deze dingen in zijn eigen ervaring herkent dan zit hij nog met een probleem. Want als er eerst een diepe overtuiging van zonde moet komen, hoe weet je dan of die overtuiging van zonde die jij beleeft wel diep genoeg is. Het zou zo maar niet meer dan slechts een roepstem van God kunnen zijn (een indruk) en niet de onwederstandelijke roeping.

Het calvinisme probeert dat probleem op te lossen door weer kentekenen te geven van de kentekenen. Het kenteken is dan bijvoorbeeld berouw opgevat als een gevoel, als spijt (repentance). En vervolgens worden dan weer de kentekenen van waar berouw beschreven. Waar berouw is dan bijvoorbeeld dat je spijt hebt van je zonden, niet vanwege de negatieve gevolgen voor jou zelf, maar omdat je God verdriet gedaan hebt. In dat licht moet je bijvoorbeeld het volgende raadselachtige zinnetje uit J.C. Sprouls getuigenis over zijn

---

¹² Door de leer dat Jezus alleen voor de uitverkorenen is gestorven, kan een calvinist niet simpelweg steunen op het bijbelse feit dat Jezus voor alle mensen en dus ook voor hem is gestorven. En de leer over de onmacht van de mens in combinatie met het onderscheid tussen algemene roeping en bijzondere roeping maakt dat hij ook niet zomaar God op zijn woord kan nemen.

worsteling met geloofszekerheid begrijpen. *"Ik weet dat sommige mensen naar het kruis vluchten om te ontsnappen aan de hel ..... Ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie."* Sproul denkt dat het niet geldig is als je naar het kruis vlucht, als je dat doet om te ontsnappen aan de hel. Het is alleen echt als je het uit zuivere liefde tot God doet, uit verdriet omdat je God gekwetst hebt door je zonde. Als hij bij zichzelf naar binnenkeek kwam Sproul er niet uit, hij kon niet doorgronden waarom hij naar het kruis vluchtte. Hij was niet zeker van zijn hart en zijn motivatie om dat te doen. Ik citeer: *"ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie"*.

Zo kan het tot in het oneindige doorgaan als je zekerheid zoekt in het innerlijk. Het proces gaat oneindig door. Het geven van "kentekenen" en dan weer het geven "van kentekenen van kentekenen", waarna je vervolgens weer "kentekenen van kentekenen van kentekenen" kan geven. De kentekenen prediking is een moeras waarin je geen vaste grond vindt. Het is drijfzand.

Laten we nog even teruggaan naar het getuigenis van J.C. Sproul. In welke tekenen tracht hij steun te vinden. Het eerste is dat hij bezorgd is over zijn behoud. Ik citeer: *"Ik werd doodsbang. Ik probeerde de controle over mezelf terug te krijgen. Ik dacht: "Wel, het is een goed **teken** dat ik hier bezorgd over ben. Alleen ware christenen maken zich zorgen over hun behoud."* Maar ja, dat was toch niet overtuigend genoeg, want binnen het calvinisme wordt vaak geleerd dat het niet genoeg is om uit angst voor de hel naar Jezus te vluchten, je moet komen uit zuivere liefde. Dat is hierboven zojuist besproken. Omdat het zo belangrijk is om te begrijpen citeer ik nogmaals Sproul: *" Ik weet dat sommige mensen naar het kruis vluchten om te ontsnappen aan de hel ..... Ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie"*. Dan komt hij bij een volgend teken. *"Ik ging naar mijn kamer en begon de Bijbel te lezen. Terwijl ik knielde zei ik: "Wel, hier ben ik. Ik kan niet naar mijn gehoorzaamheid wijzen. .... Er is niets dat ik kan aanbieden .. Ik weet dat sommige mensen naar het kruis vluchten om te ontsnappen aan de hel ..... Ik kon niet zeker zijn van mijn hart en mijn motivatie. Toen herinnerde ik mij Johannes 6:68 .... Petrus voelde zich ook niet op zijn gemak, maar hij realiseerde zich dat 'niet op je gemak zijn met Jezus' beter was dan elke andere optie."* Hier moet je even over nadenken. Hij bedenkt dat Petrus zich niet op zijn gemak voelde bij Jezus, net zoals hijzelf zich niet op zijn gemak lijkt te voelen bij Jezus. En daarna verwijst hij naar Johannes 6:68. In de verzen ervoor staat dat vele discipelen Jezus de rug hebben verlaten, omdat Hij van zichzelf getuigde dat Hij het brood des levens was dat uit de hemel was neergedaald om de wereld het leven te geven (Johannes 6:60-66). Toen die discipelen vertrokken, zei Jezus tegen de apostelen: "Jullie willen toch ook niet gaan" (Johannes 6:67). Daarop gaf Petrus het antwoord waar Sproul naar verwijst. *"Simon Petrus antwoordde Hem: Here, tot wie zullen wij heengaan? Gij hebt woorden van eeuwig leven;"*. Sproul bedenkt dat hij dit ook zo beleeft. Hij wil ook niet weggaan van Jezus, omdat Jezus woorden van eeuwig leven heeft. Hoe ongemakkelijk hij zich ook voelt bij Jezus. En ook dat ziet hij als een teken dat hij wellicht toch een ware uitverkoren gelovige is. Zie hoe het calvinisme om houvast te vinden, moet gaan graven in het eigen hart, in de eigen motieven, in de eigen zieleroerselen.

Eén van de woorden die je in calvinistische kring nog al eens tegenkomt is het woordje oprecht. Geloof op zich is niet voldoende, het moet **oprecht** geloof zijn, het moet van harte geloven zijn. Zo ook met zonden belijden. Zonde belijden op zich is niet voldoende, het moet **oprecht** belijden zijn.

En ja, wanneer weet je of je geloof en je belijden oprecht zijn. Dat weet je dus nooit, want

niemand kan zijn eigen hart helemaal doorgronden (Jeremia 17:9). Precies wat Sproul beleefde toen hij schreef "ik kon niet zeker zijn van mijn hart".

Eenzelfde adder zit onder het gras in de definitie die in de Heidelbergse Catechismus wordt gegeven van het ware geloof (Zondag 7, vraag 21). Daar wordt van 'het geloof dat redt' gezegd dat het een vast vertrouwen is. Gewoon vertrouwen is blijkbaar niet goed genoeg, het moet een vast vertrouwen zijn. Weet iemand het verschil tussen vertrouwen en vast vertrouwen? En wanneer is je vertrouwen vast genoeg?

Mijn vrouw wees een man die vast zat in het calvinisme op de tekst "*want al wie de naam des Heren aanroept, zal behouden worden*" (Romeinen 10:13). Zijn reactie was: "Ja dat is waar, als je de Here aanroept zul je behouden worden, maar je moet de Here wel op de juiste wijze (dat wil zeggen oprecht en vanuit de juiste motieven) aanroepen en dat kan ik niet.

Dit doet erg denken aan het orthodoxe rooms-katholicisme. Ook daar gaat het om de intentie waarmee wordt gebiecht. Die moet juist zijn. Het rooms-katholicisme kent ook het zogenaamde volmaakte berouw (berouw over de zonden enkel omwille van een pure liefde tot God). Er is een duidelijke link tussen de Gereformeerde bevindelijkheid en de Rooms-katholieke mystiek. De Gereformeerde bevindelijkheid is sterk beïnvloed door katholieke mystici¹³.

Tot zover de bespreking van de kenmerkenprediking die naar het innerlijk kijkt, nu volgt de bespreking van de kenmerkenprediking die naar het gedrag kijkt.

F.2. Kenmerkenprediking die naar het gedrag kijkt

De tweede manier waarop je als calvinist kan vaststellen dat je bij de uitverkorenen behoort, is te letten op het eigen gedrag¹⁴. In tegenstelling tot het zoeken van grond in de eigen zieleroerselen zit hier een kern van waarheid in. Je kunt namelijk het geloof herkennen aan de werken. "*En ik zal u mijn geloof tonen uit mijn werken*" (Jakobus 2:18). Als je werkelijk bekeerd bent, dan moet er een levensverandering op gang komen (Jakobus 2:14-16). De Heidelbergse Catechismus spreekt in dat verband terecht over een beginsel van gehoorzaamheid, (Zie het antwoord op vraag 114). Er moet naast het geloof ook een begin van gehoorzaamheid zijn¹⁵.

---

¹³ De reformatorische bevindelijkheid is in grote mate beïnvloed door rooms-katholieke mystici. Niet alleen door de mystici uit de tijd van voor de Reformatie. Ook door die van na de reformatie. Zo heeft Jacobus van Lodenstein de werken van de Franse mystica Madam Guyon in het Nederlands vertaald. Maar vooral de invloed van Jean de Labadie op de bevindelijke bekerings- en ervaringschema's is groot. De Labadie was voor zijn overgang een rooms-katholiek priester. Hij was lid van de orde van de Jezuïeten. De Jezuïeten werd geleerd om met perioden nauwkeurig de bewegingen van het eigen zieleleven te beschouwen en te onderzoeken. Na zijn overgang tot de Reformatie is de Labadie dat blijven doen. Hij heeft dat overgebracht in bepaalde kringen van de gereformeerde kerk in Nederland. Als je zijn analyses van de bekeringsweg en andere staten en standen van het geestelijk leven leest, dan is het net of je een moderne zware dominee van de Gereformeerde Gemeente hoort. Voor een uitgebreide uitleg met vele citaten van De Labadie, zie het boek "Reformatie en Mystiek" van Ds. H. J. Meijerink. Een zeldzaam boek uit 1956, maar in een theologische bibliotheek of via de zoekdienst van een bibliotheek is het nog wel te vinden.

¹⁴ In calvinistische kringen ben ik dit gezegde tegen gekomen. "Een christen herkent men aan zijn gelaat, gewaad en gepraat". Uiteraard zit hier een kern van waarheid in. In bevindelijke calvinistische kringen geeft men er wel een speciale invulling aan. Het gelaat is ernstig, het gewaad is zwart en het gepraat bestaat louter uit geestelijke dingen.

¹⁵ De catechismus spreekt over een klein beginsel van gehoorzaamheid. Het klopt dat je begint met een klein beginsel van gehoorzaamheid, maar volgens de Bijbel moet dat wel groeien in een proces van heiliging, dat is het afleggen van alles wat bij de oude mens hoort en het aandoen van alles wat bij de

Toch moeilijk houvast vinden

Maar ook hierin is het moeilijk om houvast te vinden voor de zekerheid dat je bij de uitverkorenen hoort. Ik verwijs opnieuw naar het getuigenis van Sproul. Hij probeerde houvast in zijn levensverandering te vinden, maar dat lukte niet. Ik citeer: *"Maar toen begon ik te kijken naar hoe ik het deed als christen. En toen ik dat deed stroomden mijn zonden mijn gedachten binnen. En hoe meer ik zag, des te slechter voelde ik me. Ik dacht: "Misschien is het echt waar. Misschien ben ik uiteindelijk toch niet behouden (uitverkoren)."*

Sproul keek hoe hij het deed als christen en daarop stroomden allerlei zonden zijn gedachten binnen.

Aan het zoeken van zekerheid in het eigen veranderde leven zitten verschillende haken en ogen. Want (1) wanneer is de levensverandering groot genoeg om er zeker van te zijn dat je behouden bent? En (2), is het niet mogelijk om je uiterlijk van een aantal grove zonden te onthouden, terwijl je toch niet bekeerd bent? Denk aan de rijke jongeling.

Lordship salvation

Het zoeken van zekerheid in de eigen levensverandering is dus al moeilijk genoeg, maar sommige nieuwe calvinisten hebben het nog moeilijker gemaakt.

De oudere calvinisten hielden zich aan de Heidelbergse Catechismus. Er moet een (klein) beginsel van gehoorzaamheid zijn. Dat vinden vele nieuwe calvinisten onvoldoende. Ze beweren dat een bekering niet echt is als er niet een totale breuk met de zonde en de wereld is. Ze brengen een vorm van lordship salvation. De slogan en inhoud van lordship salvation is: "Jesus is Lord of all or He is not Lord at all". Als Jezus niet Heer is van je totale leven, dan is Hij helemaal niet je Heer.

Zoals zo vaak zit er in wat deze nieuwe calvinisten zeggen een kern van waarheid. Maar de Bijbelse werkelijk is veel genuanceerder.

+ Als je na je bekering doorgaat met grove zonden dan ben je niet bekeerd.

"Dwaalt niet! Hoereerders, afgodendienaars, overspelers, schandjongens, knapenschenders, dieven, geldgierigen, dronkaards, lasteraars of oplichters, zullen het Koninkrijk Gods niet beërven." (1 Korinthe 6:10)

Een dief moet stoppen met stelen. Een inbreker moet stoppen met inbreken. Een overspeler moet stoppen met overspel. Enzovoorts. Dit betekent niet dat je als christen niet kan struikelen. Het betekent dat je er niet in kan blijven leven. Dit geldt voor de grove zonden. Maar het afleggen van andere slechte gewoonten kan tijd kosten en gepaard gaan met vallen en opstaan. Denk bijvoorbeeld aan drift. Soms is er na de bekering ook een gevecht met het breken met verslavingen. Ook dat kan met vallen en opstaan gepaard gaan. De Bijbel spreekt zelf over de worsteling met de zonde, bijvoorbeeld in Romeinen 7:13-16. Paulus spreekt daar over zichzelf in de tegenwoordige tijd. Hij heeft het over zijn ervaring als christen. Als je als christen niet leert om door de Geest te wandelen dan lijdt je nederlaag in de worsteling met de zonde (Galaten 5:16). Zie ook Hebreeën 12:4.

+ Het proces van reiniging.

Na je bekering komt er een proces van afleggen en aandoen (Kolossenzen 3:5-17, Efeze 4:17-32). Dat kost tijd. Gods Geest pakt na de bekering meestal terrein voor terrein aan.

+ Het zelfde geldt voor overgave.

---

nieuwe mens hoort (Kolossenzen 3:5-17). En dat gaat om verandering van het gedrag, maar ook van het innerlijk.

Bij de bekering beseft niet iedereen ten volle wat de gevolgen van die stap zijn. Wellicht vraagt God iets van je, wellicht wil God je ergens voor inschakelen en worstel je daarmee, je deinst terug. Denk aan Jona. Misschien heb je eigen plannen en God bepaalt je bij iets anders. Een christen kan ook na zijn bekering tot diepere overgave komen. In het algemeen of op bepaalde terreinen.

+ Er zijn volgens de Bijbel vleselijke christenen (1 Korinthe 3:1-4). Ze zijn wel degelijk christen, maar nog vleselijk. De levensverandering is nog maar net begonnen of is op een bepaald laag niveau blijven hangen. In sommige opzichten leven ze nog als (onveranderde) mensen.

"En ik, broeders, kon niet tot u spreken als tot geestelijke mensen, maar slechts als tot vleselijke, nog onmondigen in Christus. Melk heb ik u gegeven, geen vast voedsel, want dat kondt gij nog niet verdragen. Ja, dat kunt gij ook nu [nog] niet, want gij zijt nog vleselijk. Want als er onder u rijd en twist is, zijt gij dan niet vleselijk, en leeft gij niet als (onveranderde) mensen? Want wanneer de een zegt: Ik ben van Paulus; en de ander: Ik van Apollos; zijt gij dan niet (onveranderde) mensen?" (1 Korinthe 3:1-4).

+ Bekering is Jezus tot Heer van je leven maken. Maar de uitwerking volgt pas na de bekering. Eerst de bekering en dan volgt de schoonmaak. Je mag komen zoals je bent. Je hoeft jezelf niet eerst op te knappen.

De oude calvinisten die een begin van gehoorzaamheid vragen staan hierin dichter bij de Bijbel, dan nieuwe calvinisten met hun "Lordship" eis.

F.3. Is er een gezonde Bijbelse kenmerken prediking?

In zekere zin wel. Je herkent een ware christen aan wat hij gelooft en aan zijn leven.

(1) Hij belijdt Jezus als Heer en steunt voor zijn rechtvaardiging op het volbrachte werk van Jezus. Toen hij de boodschap van het evangelie gehoord heeft, heeft hij gelooft dat het de waarheid is en is hij er op in gegaan. De Bijbel beschrijft dat met verschillende woorden en beelden. Hij heeft zijn vertrouwen op Jezus gesteld, Hij heeft Jezus aangenomen, Hij heeft de deur voor Jezus open gedaan, Hij heeft Jezus gevraagd om zijn leven binnen te komen en er op vertrouwt dat Hij dat ook gedaan heeft, Hij is tot Jezus gekomen en heeft Zijn juk op zich genomen, hij heeft zich bekeerd, enzovoorts. Zie hoofdstuk 9.

(2) En er is een begin van gehoorzaamheid. Hij heeft het niet alleen geloofd, hij is er ook naar gaan handelen. Jakobus 2:14,16.

Hier moeten we niet boven uitgaan.

F.4. Er staat toch: Toets jezelf?

Er staat toch in de Bijbel dat we onszelf moeten toetsen of Christus wel in ons is?

"Stelt uzelf op de proef, of gij wel in het geloof zijt, onderzoekt uzelf. Of zijt gij niet zo zeker van uzelf, dat Jezus Christus in u is? Want anders zijt gij verwerpelijik." (2 Korinthe 13:5)

Dit is de enige plaats in het Nieuwe Testament waar de leden van een gemeente worden opgeroepen om zichzelf te onderzoeken of ze wel in het geloof zijn. Je moet wel op het verband letten. De christenen in Korinthe waren vleselijk (1 Korinthe 3:1-4) en sommigen leefden in ernstige zonden. Ze leefden als onveranderde mensen. Paulus waarschuwt hen. Als er zulke dingen in iemands leven zijn of in je eigen leven dan is het goed om je af te vragen of je wel werkelijk bekeerd bent. Hoe je dat doet? In ieder geval niet op de calvinistische manier. Wel op de Bijbelse manier. Zie hierboven. bij punt F.3. Kijk of je ooit jezelf aan Jezus hebt toevertrouwd en onderworpen. En kijk of er een beginsel van gehoorzaamheid in je leven is. Als je jezelf niets van Gods woord en Gods geboden aantrekt, op geen enkel terrein, dan heb

je een dood geloof¹⁶ (Jakobus 2:14-16. Voor uitleg over dood en levend geloof, zie hoofdstuk 9, speciaal 9.1.3.)

G. De ingebouwde angst voor schijn geloof

In calvinistische kring stuit je telkens op de angst voor geloof dat niet zaligmakend is. Dat is het logisch gevolg van de calvinistische leerstellingen. Het calvinisme leert dat je uit jezelf niet kunt geloven. Het geloof moet je gegeven worden. En het calvinisme leert dat er onderscheid is tussen de algemene roeping en de bijzondere roeping. Je kunt niet zomaar God op zijn Woord nemen, ongeacht of je wat voelt of niet. Je moet eerst wat beleven, je moet eerst de bijzondere roeping ontvangen die je beleeft als je de calvinistische bekeringservaring ondergaat. Het geloof is in het calvinisme niet God op zijn woord nemen. Het geloof is een ervaring, je moet een soort innerlijk getuigenis hebben dat bevestigt dat je het ware geloof hebt ontvangen.

Als je simpelweg ingaat op Gods algemene roeping, zonder dat je er wat bij beleeft, dan heb je niet het ware zaligmakende geloof. Dan heb je slechts een historisch geloof. Dan ga je met een ingebeelde hemel naar de hel. Paul Washer spreekt in dit verband over het gevaar van easybelievism en decisionism en onprayerism. Zie bijlage D.

Er is de angst dat je op grond van wat indrukken van Gods Geest ingaat op de algemene roeping. En als je dat doet dan bedriegt je jezelf. Dan is het niet meer dan historisch geloof.

In calvinistische kring wordt soms onderscheid gemaakt tussen vier soorten geloof: (1) Het ware zaligmakende geloof, (2) louter historisch geloof, (3) tijdgeloof en (4) wondergeloof. Het ware zaligmakende geloof is het geloof waardoor je behouden wordt. Het is, volgens de Heidelbergse Catechismus, een zeker weten en een vast vertrouwen dat Christus ook voor jou gestorven is. Dan is er het historisch geloof. Je geloof dat het evangelie waar is, maar verder heeft het geen uitwerking, je stel er niet je vertrouwen op en je gaat er niet op in. Het tijdgeloof is een geloof dat er slechts tijdelijk is. Het wonder geloof gelooft in Jezus omdat het de wonderen van Jezus heeft gezien, maar het vertrouwt zichzelf niet aan Jezus toe.

Wat van dit onderscheid te denken?

De Bijbel maakt onderscheid tussen levend en dood geloof. Het sleutelgedeelte is Jakobus 2:14-16. Bij dood geloof werkt het geloof niets uit in je gedrag. Hierin herkennen we het 'bloot' historisch geloof. Bij levend geloof werkt het wel uit in je gedrag. Je gelooft in Jezus en je gaat er naar handelen. Er is een beginsel van gehoorzaamheid, de levensverandering is op gang gekomen. Zie de bespreking van Jakobus 2:14-16 in hoofdstuk 9, punt 9.1.3. Het is nuttig om op te merken dat het in Jakobus 2 gaat over het gedrag en niet over innerlijke belevingen.

Wat tijdgeloof betreft, daarvoor wijst men op de gelijkenis van de zaaier.

"De op steenachtige plaatsen gezaaide is hij, die het woord hoort en het terstond met blijdschap aanneemt; maar hij heeft geen wortel in zich, doch is iemand van het ogenblik; wanneer echter verdrukking of vervolging komt om der wille van het woord, komt hij terstond ten val." (Mattheus 13:20,21).

In de gelijkenis van de zaaier is er sprake van mensen die het woord met blijdschap aanvaarden maar die bij de eerste tegenslag die ze tegenkomen zich weer afkeren van het geloof. Het gaat hier over mensen die de kosten niet hebben berekend. Ze begonnen met het volgen van Jezus, tot ze er achterkwamen dat dit vervolging met zich meebrengt.

---

¹⁶ Voor uitleg over levend en dood geloof, zie hoofdstuk 9, punt 9.1.3.

Let op het woordje "*terstond*". Als dit met iemand het geval is dan komt het snel aan het licht.

Wat het wondergeloof betreft. Er staat in de Bijbel dat een aantal mensen in Jezus geloofden omdat ze de tekenen zagen die hij deed. Ze erkenden dat Hij van God gezonden was. Maar toen Jezus van Zichzelf getuigde dat Hij de zoon van God was en dat Hij door zijn dood de wereld zou redden, namen ze daar aanstoot aan (Johannes 6). Ze wilden nog wel geloven dat Hij van God gezonden was, maar geloven dat Hij de Zoon van God is vonden ze te ver gaan (Johannes 6). Hetzelfde was het geval toen Jezus een aantal van zijn discipelen vertelde dat ze slaaf van de zonde waren en dat Hij hen vrij kon maken. Toen Hij dat tegen hen zei namen ze daar aanstoot aan en keerden ze hem de rug toe (Johannes 8:30-59). Het gaat hier over mensen die in zekere zin in Jezus geloofden, maar die niet wilden geloven dat Jezus de Zoon van God is en dat zij zondaren waren die door Jezus vrijgemaakt moesten worden. De mensen hadden wel geloof, maar wat de inhoud betreft was dat niet het ware geloof.

Dat iemand gelooft omdat hij een wonder van Jezus ziet of omdat hij van een wonder dat Jezus gedaan heeft hoort is Bijbels. Johannes heeft met het oog daarop een aantal wonderen die Jezus gedaan in zijn evangelie opgeschreven. Dat heeft hij gedaan opdat mensen daardoor in Jezus zouden gaan geloven, zodat ze door het geloof behouden zouden worden.

*"Jezus heeft nog wel vele andere **tekenen** voor de ogen zijner discipelen gedaan, die niet beschreven zijn in dit boek, maar deze zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is de Christus, de Zoon van God, en opdat gij, gelovende, het leven hebt in zijn naam" (Johannes 20:30,31)*

Het enige wezenlijke Bijbelse onderscheid is het onderscheid tussen dood en levend geloof. Dood geloof komt overeen met historisch geloof en levend geloof met het ware zaligmakende geloof. Dan heb je het gezonde en het ongezonde wondergeloof. Het ongezonde wondergeloof wil niet alles geloven wat de Bijbel over Jezus zegt. Het tijdgeloof gaat over mensen die het evangelie als waar aanvaardden, maar die als het tot hen doordringt dat het veel kost om Jezus te volgen er ogenblikkelijk mee ophouden.

12.3. Een consequente calvinist kan bijna geen zekerheid vinden in dit leven

Dat komt omdat een calvinist niet eenvoudigweg in geloof op het woord van God kan gaan staan. Hij weet niet op grond van het objectieve woord van God of Jezus voor hem is gestorven en Hij kan niet zomaar zelf beslissen om op de algemene roeping in te gaan. Dat zou "decisionism" zijn. Hij moet wachten op de bijzondere roeping en het opstarten van het bekeringsproces. Hij kan daar zelf geen invloed op uitoefenen. Het is voor een calvinist bijna onmogelijk om de stap naar God te maken. En zelfs als Hij die stap heeft gemaakt dan blijft het moeilijk omdat hij niet weet of zijn geloof wel echt is. Heeft hij wel de juiste bekeringservaring ondergaan en vertoont hij wel de juiste kentekenen van het levende geloof?

Een speciaal probleem voor de calvinisten die vooral zekerheid in hun eigen beleving en ervaring zoeken is Hebrëeën 6:4,5. *"Want het is onmogelijk, degenen, die eens verlicht zijn geweest, van de hemelse gave genoten hebben en deel gekregen hebben aan de heilige Geest, en het goede woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw gesmaakt hebben, en daarna afgefallen zijn, weder opnieuw tot bekering te brengen,..."* In deze verzen wordt geschreven over mensen waarvan bleek dat het toch geen echte christenen waren. Het volgende wordt over deze mensen gezegd:

- + Ze zijn verlicht geweest
- + Ze hebben van de hemelse gave genoten
- + Ze hebben deel gekregen aan de Heilige Geest

+ Ze hebben het goede woord Gods gesmaakt

+ Ze hebben de krachten van de toekomstige eeuw gesmaakt

Het is dus mogelijk om van de hemelse gave te genieten, deel te hebben aan de Heilige Geest en het goede woord Gods en de krachten van de toekomstige eeuw te smaken, terwijl je toch geen echte gelovige bent. Je kunt zelfs deel hebben aan de Heilige Geest en toch niet het echte geloof hebben.

Calvijn heeft het in zijn *Institutie* over een speciale soort genade die heel erg lijkt op de genade die je ontvangt als je werkelijk gelooft. Zeg maar als twee druppels water. Dit is het citaat: "Er zal geen twijfel zijn, wanneer wij vasthouden, wat uit het vorige duidelijk moet wezen, dat er een tweevoudige soort van roeping is. Want er is een algemene roeping, door welke God door middel van de uiterlijke prediking des Woords allen gelijkelijk tot zich noodt, ook hen, wie Hij die roeping tot een reuk des doods en een oorzaak van des te zwaarder verdoemenis voorstelt. En er is ook een andere bijzondere roeping, welke Hij gemeenlijk alleen de gelovigen waardig keurt, wanneer Hij door de inwendige verlichting zijns Geestes bewerkt, dat het gepredikte Woord zich in hun harten hecht. Maar somtijds maakt Hij ook hen daaraan deelgenoot, die Hij slechts voor een tijd verlicht, en daarna naar de verdienste hunner ondankbaarheid verlaat en met groter blindheid slaat." (Institutie, 3.24.8)

Je kunt dus volgens Calvijn door God deelgenoot worden gemaakt van de bijzondere roeping, maar dan slechts voor een tijd, waarna je met grotere blindheid word geslagen. Zeg het maar, welke genade heb jij? De "bijzondere roeping die blijft" of "de bijzondere roeping die niet blijft"?

Zelfs iemand als Paul Washer is niet helemaal zeker van zijn behoud¹⁷. Hij zegt: ik heb er goede moed op **als ik mijn bekeringservaring bestudeer** en mijn huidige leven, maar echt zeker weten doe ik het niet. Dat weet ik pas op het moment dat ik de eindstreep passeer, als ik sterf.

Dat gebeurt als je de zekerheid in jezelf zoekt en niet in de feiten en de beloften uit Gods woord. Zie hierboven punt 12.1. Jezus is voor alle mensen gestorven, dat is een feit, je gelooft dat het waar is, je vertrouwt daarop en je dankt God daarvoor. Je hebt je bekeerd, je hebt Jezus aangenomen als de Heer van je leven. Je hebt Jezus uitgenodigd je leven binnen te komen en je vertrouwt er op dat Hij dat ook gedaan heeft, naar zijn belofte. Sinds je dat

---

¹⁷ Ik citeer uit zijn boodschap *Ten Indictments Against the Modern Church*: "You see, my dear friend, I have great assurance when I study my own conversion, when I discuss it with other men, when I look over my pilgrimage of twenty-five years with Christ, I have great assurance of having come to know Him ... But even now, if I were to depart from the faith, and walk away, and keep going in that direction, into heresy, into worldliness, it could be the greatest proof that I never knew Him. That the whole thing was a work of the flesh".

"Zie je, mijn geliefde vriend, Ik heb grote zekerheid als ik mijn eigen bekering bestudeer, als ik het bespreek met andere mensen, als ik terugkijk over mijn pelgrimsreis met Christus van de voorbije 25 jaar. Maar zelfs nu, als ik me zou afkeren van het geloof, en weg lopen, en in die richting doorgaan, in ketterij, in wereldgelijkvormigheid, dat kon het grootste bewijs zijn dat ik hem nooit gekend heb, dat het hele ding (zijn hele bekeringsbeleving en zijn leven met Christus daarna) een werk van het vlees was."

Hij verwacht het niet, maar Hij sluit niet uit dat dit kan gebeuren en als het gebeurt dan bewijst dit dat zijn geloof niet echt was. Washer is er niet honderd procent zeker van of hij werkelijk uitverkoren is (uitverkoren verstaan op calvinistische wijze), dat moet uiteindelijk blijken uit zijn volharding. En of hij volhardt weet hij past aan het einde. Hij gelooft wel in de volharding der heiligen, maar daar heb je weinig aan als je niet zeker weet of je een heilige bent, want misschien ben je wel een "schijn"heilige. Iemand die deel gekregen heeft aan "de bijzondere roeping die niet blijft" (Zie het citaat van calvijn).

gedaan hebt, is je leven veranderd. Er is een begin van gehoorzaamheid. Daarom weet je dat je op dit moment eeuwig leven hebt. *"En dit is het getuigenis: God heeft ons eeuwig leven gegeven en dit leven is in zijn Zoon. Wie de Zoon heeft, heeft het leven; wie de Zoon van God niet heeft, heeft het leven niet. Dit heb ik u geschreven, die gelooft in de naam van de Zoon Gods, opdat gij weet, dat gij eeuwig leven hebt."* (1 Johannes 5:11-13). Blessed assurance Jesus is mine.

Je weet dat God een goed werk in je is begonnen en dat Hij dat af zal maken (Filippenzen 1:6). En je weet ook dat je het vol zult houden, want Jezus bidt voor je (Hebreen 7:25, Lucas 22:32). Jezus zal je vasthouden. Gods genade is genoeg (2 Korinthe 12:9). God geeft geen beproeving boven vermogen (1 Korinthe 10:13). Als je afdwaalt roept Jezus je terug, als je struikelt kun je door de kracht van zijn bloed weer opstaan en verder gaan. Je wordt bewaard in de kracht Gods (1 Petrus 1:5).

12.4. De uitweg die sommige calvinisten hebben bedacht

Binnen het calvinisme zijn er kerken die de kenmerkenprediking hebben gekozen als weg tot geloofszekerheid. We hebben hierboven gezien dat dit tot grote problemen leidt.

Maar er zijn binnen de stroming van het calvinisme ook kerken die een totaal andere weg hebben gekozen. Zij hebben de weg tot geloofszekerheid gevonden in het verbond. Ze hebben een speciale verbondsleer ontwikkeld, waarin de kerk in de plaats van Israël is gekomen. Er zijn twee verbonden. Het genade verbond en het werkverbond. De gedoopte leden van de gemeente zijn in het genadeverbond. En als je in het genade verbond bent dat zijn de beloften voor jou: *"Want voor u is de belofte en voor uw kinderen"* (Handelingen 2:39)

De hele vraag: "Is het wel voor mij, ben ik wel uitverkoren" speelt daarom niet. Je bent door de (kinder)doop in het verbond, dus is het voor jou. Over de vraag of je wel of niet uitverkoren bent moet je niet nadenken. Je moet niet proberen om in te dringen in de verborgenheid van Gods raadsbesluiten. Je moet simpelweg vertrouwen op datgene wat je in de kinderdoop, op grond van het genade verbond, is toegezegd.

Het doopformulier gaat nog verder want het verzekert de gedoopte kinderen (van gedoopte ouders) dat ze in feite de vergeving van zonden en de wedergeboorte al hebben. Ik citeer uit het doopformulier. *"Almachtige, barmhartige God en Vader, wij danken en loven U, dat Gij ons en onze kinderen, door het bloed van Uw lieven Zoon Jezus Christus, al onze zonden vergeven, en ons door Uw Heiligen Geest tot lidmaten van Uw eniggeboren Zoon en alzo tot uw kinderen aangenomen hebt, en ons dit met den Heiligen Doop bezegelt en krachtigt"*. In het doopformulier wordt van de kinderen van de gelovigen gezegd dat God hun zonden vergeven heeft en dat God ze als zijn kinderen heeft aangenomen. Dat wordt door de kinderdoop bevestigd en bekrachtigd. Als je een kind van God bent en je zonden zijn vergeven, dan ben je wedergeboren. Het komt er, indirect, op neer dat de doop de wedergeboorte bewerkt.

Daarom gaat men in een kerk als de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) er vanuit dat je als gedoopt kind, een kind van God bent totdat het tegendeel blijkt. Totdat iemand bewust het christelijke geloof verwerpt of kiest voor een zondige levenswandel, voor een leven in grove zonden. Dat is de praktijk. Natuurlijk wordt de kinderen wel gevraagd om hun doop te bevestigen in het belijdenis doen. Maar over bekering en het persoonlijk aannemen van Jezus wordt nauwelijks gesproken. Dat leidt gemakkelijk tot een soort verbondsautomatisme. "Ik ben gedoopt als kind, dus ik ben behouden." Terwijl er volgens de Bijbel toch voor ieder mens een persoonlijke bekering nodig is. Dus ook de weg van geloofszekerheid vinden op grond van het verbond is niet zonder gevaren. Bovendien is het maar zeer de vraag of de

verbondstheologie wel volledig Bijbels is. Maar het zou te ver voeren om daar op deze plaats op in te gaan.

In feite hebben deze kerken in de praktijk de vijf Dordtse leerregels uitgeschakeld. Ze bewijzen er nog wel lippendienst aan. Ze staan officieel achter de drie formulieren van enigheid met hun calvinistische leringen. Maar die spelen in de vraag naar geloofszekerheid geen enkele rol. Het heil is je in het verbond toegezegd en daar moet je op vertrouwen. Deze kerken hebben in hun officiële belijdenisgeschriften de Dordtse leerregels staan. Maar het effect van de leringen wordt volledig geneutraliseerd door hun verbondsopvatting. Je zou je daarom af kunnen vragen of je deze kerken nog voluit calvinistisch kan noemen.

Deze oplossing is niet zonder problemen. Want velen in deze kerken gaan er vanuit dat je, omdat je gedoopt bent, automatisch een kind van God bent. Bekering en Jezus persoonlijk aannemen zijn niet nodig. Het leidt tot een soort verbondsautomatisme.

Vanuit de calvinistische kerken die de weg van de bevinding hebben gekozen is de verbondsweg ondermijnd door het invoeren van een uitwendig verbond en een inwendig verbond. Alle gedoopten zijn in het uitwendig verbond, maar alleen de uitverkoren horen bij het inwendig verbond. Of er wordt gesteld dat gedoopte kinderen wel op het erf van het verbond zijn, maar (nog) niet in het huis.